

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

I.

(*) Am încheiat anul „milener”. Un an plin de entuziasm și planuri cutezate pentru cei ce l-au boțezat, plin de desamăgiri și de certe scârbóse pentru elementul român.

Póte numai organul nostru, carele nu are nici ambițiunea, nici privilegiul de a vorbi în numele „partidului național românesc” se póte lauda, că nici n'a provocat certele, din contră a contribuit la complanarea lor atât aici cât și în România, nici nu s'a desamăgit, pentru-că a fost unicul carele nu s'a lăsat să fie amăgit, ci la primul moment, când cu mare pompă s'a inaugurat „amăgirea”, a avut curajul să dea signalul de pericol și să admonieze pe „conducători”, că pe calea apucată compromit cauza, pentru carele păcat contra „solidarității” naționale a și fost „caracterisat” de organul „Căpitanului” astăzi în retragere.

Noi avem deci dureroasă satisfacere de a constata, că, de ce ne-am temut, n'am scăpat.

Cestiunea națională a românilor din patrie a ajuns într-o situație din cele mai desparate.

Organismul partidului național, înființat în anul 1881, și pus în lucrare cu succes din partea celor cari l-au creat, dela 1884 încóce a ajuns succesiv în grija elementelor, cari nu l-au priceput; mai virtos în urma tacticei inaugurate la 1892, astăzi este desființat atât din partea puterii, cât și din sine însuși.

Conducătorii instituiți la 1892, deși puteau sci, ba sigur au și știut că după formele de guvernare din statul nostru, între împregiurările de atunci, o deputație monștră nu va fi primită cu Memorandul la Curtea împărătească, au aflat cu cale a executa concludul conferenței așa cum l-au executat, în mod demonstrativ, ducând la Viena drept suită o mulțime de ómeni, în-suflețiți de cele mai frumoșe speranțe, a se se întórcă la vetrele sale de sa

măgiți, și supérați pentru că „Împăratul nu i-a primit.”

A urmat aceea, ce dl Mocsonyi prevăduse, și ce doria și cu el doriau toți remânii serioși ca să se evite — refuzul Memorandului din partea Corónei.

Acesta este începutul tragediei.

Deslănțuite odată ilusiunile și durerile, cei ce le-au pus în mișcare nu au avut bărbăția să le pună stavilă prin convocarea unei nóue conferințe și depunerea mandatului primit numai pentru prezentarea imediată a Memorandului la Corónă, ci au continuat cu tactica începută. Tinerimei i-ar fi stat chiar rău să se lase a fi întrecută de bătrâni, s'a pus și ea pe lucru, s'au angajat chiar și femeile la luptă; deci toți: conducători, popor, tinerime, femei, presă internă și externă.

Agitația mergea strună, și dacă asta a fost scopul elementelor intransigente, cari ajunseseră la putere în comitet, care nici nu se mai numea „comitet electoral permanent” precum era contemplat și instituit în conferința-mamă din 1881, ci „comitet național” cum n'a fost instituit nici prin o conferință — atunci vrednici sunt de totă lauda, pentru-că într'adevăr pe acest teren au produs minuni.

Dar nu și-au tras sémă cu consecuențele, pentru-că deoparte córda întinsă prea tare se rupe odată, ér de altă parte prezentată cestiunea națională ca cestiune de putere, și numai acest înțeles a putut ave angajarea poporului la luptă, — trebuie să țini cont și de puterea contrariului, ceea-ce „conducătorii” poporului român se părea a ignora din adins.

Nu astfel însă guvernul, carele dispune de plenitudinea puterii în stat.

Acela a ridicat mânușa, și și-a dis: „haid” să vedem cine e mai tare? și și-a pus în lucrare toate organele de justiție, de administrație și siguranță publică.

A judecat în numele „Maiestăței Sale” la temniță și la amende grele

pe toți membrii comitetului, pe carii a putut pune mâna, pentru o petițiune menită să ajungă la mările Maiestății Sale.

Tot asemenea au pățit tinerimea pentru „Replică”; preoții, învățătorii, poporul și femeile pentru aderențe.

Cu un cuvânt s'a pornit o gónă generală contra conducătorilor și aderenților partidului național, ba putem dice contra întreg poporului român și a înfundat temnițele cu ei și i-a mai pedepsit cu amende de mii de floreni.

Dar nici atâta n'a fost destul.

Vine guvernul, și contra legii, pentru-că legea nu interdice înființarea de partide politice naționale, dovadă partidul lui Apponyi, — desființeză partidul național român, interdice ori-ce adunare de acéstă natură și se încep nóue condamnări pentru convocare la conferință generală ba chiar și pentru convocare la conferențe electorale prin cercuri, admise pozitiv prin legea electorală.

Nóue întemnițări, nóue amende în bani.

Dacă recapitulăm astăzi succesele unei lupte înversunate de patru ani, cu durere trebuie să constatăm, că de rata este completă, câmpul de resbel devastat, acoperit cu morți și cu vulnerați, tribunii bătuți și certați între sine, glótele urmărite și demoralisate.

Ne am ales cu o grămadă de „martiri” mari și mici, cu prinsoneri și fugari, dar adevăratul martir este poporul, carele pentru credința sa a devenit mai apăsât și mai persecutat decât era mai înainte, a devenit pus la discrețiunea jendarmilor sporiți anume din acest incident, și a denunțanților, pentru cari tot din acest incident s'au înființat telefoane prin comune.

Astăzi toți românii suntem considerați de „trădători de patrie” și puși sub supraveghiere polițială, ba chiar și între noi se cultivă preconisarea de „trădători de neam”.

Eu, deși vechiu membru al societății, nu asistasem la sêrbarea despre care e vorba. A doua-ți trecând pela umilitul *culegător-tipograf*, el îmi povestí cu o legitimă indignare despre faptul de a se primi de o societate, care se considera de eminamente românescă, un obicei venetic, și îmi arêta intențiunea ce avea de a publica un protest.

— De ce ai publica un protest — îi disei — pe care din nenorocire nu l'ar ceti séu n'ar voi să-l ia în sémă nimeni, și n'ai face mai bine o conferință, pe care ar auzi-o toți, și cu deosebire aceia, cari au dat mână de ajutor, pentru-ca acest pom vătămător să se pripășescă în livădea românescă?

— Că bine dice! — fu răspunsul *unchiașului*, pe care toți îl iubiam atât de mult, și Ispirescu se puse pe lucru.

Dar o asemenea lucrare nu se isprăvesce cu una cu două, și timpul trecú pe nesimțite, astfel că nu se putú face pentru érna aceea.

Pomul Crăciunului, mai înainte de a se ceti la societatea *Concordia* s'a citit la o serată literară a dlui Maiorescu, și succesul ce a obținut aci a fost atât de desăvîrsit, încât D-Sa nu se putú opri de a exclama: — Pe mine m'ai convertit și în casa mea

Trist, fôrte trist tablou, și nime n'are curajul să-l recunóscă, și nu se află om, carele să vină cel puțin cu o ideeă salutară în scop de a salva onórea flămurei.

Revista externă.

Ministrul de externe al monarhiei austro-ungare, contele Goluchoski a plecat Vineri la Berlin, ca să asiste la sêrbarea ordului „Vulturul negru”. Este primul cas, când ministrul de externe austro-ungar participă la o sêrbare nemțescă de felul acesteia și încă în urma unei invitări speciale. Importanța politică a acestei vizite afară de organul ex-cancellariului, nime nu o negă. „Hamb. Nachrichten” într'un ton de tot indiferent dice, că Germania nu are nici o cauză de a păși în raport mai intim cu Austro-Ungaria, decum tocmai pretind condițiunile din contract. Nu află cu cale a face lucrul acesta, nici chiar din motivul, ca să nu și periclitaze bunele raporturi de prietenie, în cari stă cu Rusia.

* * *

Dela mórtea contelui Lobanov, ministrul de externe al marelui imperiu dela nord toate cercurile politice avéu îndreptate privirile spre Rusia, fiind curioșe că cine va fi denumit de urmaș în fotoliul acestui resort. După multă trăgênare Țarul Nicolae II-lea a învrednicit cu acésta înaltă distincțiune pe contele Muraviev, fost consul în Copenhaga. Posa noului ministru: de statură mijlociu, barbă galbăie, puțin chel, cu manieri de tot elegante și de comun pórtă monokel. Inzestrat cu o cultură superióră, e favoritul curții daneze și protegiatul Țarevnei văduve. În cele politice e fanatic în iubirea cătră republica francesă și dușmanul de mórte a Berlinului. Din împregiurarea, că el a fost denumit ca ministru de externe la recomandarea și stăruința văduvei Țarevne, se crede, că el va urma în cele externe politica repozatului Țar, Alexandru al III-lea. Muraviev

FOIȚA.

Pomul Crăciunului.

De câțva timp s'a introdus la noi, și încă urmăză a se introduce pe ți ce trece, o mulțime de obiceiuri străine, cari încet-încet i-au locul bătrâneselor nóstre datine și pe cari, cu drept cuvânt repozatul Petre Ispirescu, *unghiașul sfătos*, după cum îl numiam noi tinerii, le socotia ca un venin primejdios naționalității nóstre.

Astfel dânsul era — și cu dânsul suntem și noi — cu totul în contra modei uricóse de a se da copiilor nostri dădace franțzóice, nemțóice ori englezóice, cari cu totul în necunoscința credințelor, datinelor și morăvurilor neamului nostru românesc învață pe copii credințele, datinele și morăvurile națiilor lor, și îi obișnuesc cu ele, așa că, odată mari, odată ajunși ómeni, nu cunosc nimic din strămoșeștile obiceiuri ale părinților lor și sunt mai străini de ele decât cel mai din urmă dintre străini.

Îmi aduc aminte că, în Octombrie 1882, măiestrul culegător al basmelor a ținut la

societatea *Concordia română*, pe atunci în splendórea ei, o conferință despre *pomul Crăciunului*, prin care arêta origina barbară a acestui pom, care se obișnuiește mai ales la Nemți.

Hórdele păgâne, cari ca frunza și ca earba năvăliau din Răsărit, și mai ales Tătarii, sêrbau la solștițiul de iarnă triumful sórelui asupra întunerecului, prin ramuri de brad ornate cu luminări, a căror strălucire închipuia lumina sórelui. Sfînții părinți, spre a hotări noródele păgâne să primescă creștinismul, s'au păzit óre-cum de a loví în carne în tradițiunile acestora, ceea-ce le-ar fi îndărjit în contra lor, și le au îngăduit, dându-le însă un caracter creștinesc. De aci la popóarele creștine atâtea obiceiuri, cari își au rădêcina în păgânism.

Acéstă conferință, interesantă din toate punctele de vedere, a căpêtat atunci aprobarea tuturor celor cari cu adevărat erau însuflețiți de simțeminte românesce. Și cu atât ea fusese mai la locul ei, cu cât în anul precedent, însuși comitetul dómnelor din societatea *Concordia română* inaugurasă acéstă sêrbare, pomul Crăciunului, în societatea al cărei exclusivism mergea până acolo de a nu primi pe nici un străin în sínul ei.

nu voiu lăsa să se mai tacă! și de a o cere pentru *Convorbirile literare*.

Ceea-ce se regreta era, că generalul Davila — pe atunci trăia încă — nu fusese de față. Póte, că de ar fi fost acolo, alături cu noi, s'ar fi convertit și el ca dl Maiorescu și ne-ar fi dat cuvântul seu, că nu va mai îngădui să se repete acest străin obicei la asilul Elena-Dómna (al căruí epitrop delegat era), unde cu un an mai înainte, fiecare clasă, începând dela cea mai inferióră până la cea mai superióră, își făcuse pomul ei. Cele mai multe din elevele acestui institut sunt fiecele poporului; de ce să le înveninăm simțemântul național, care ca sângele circulă prin vinele lor, prin admiterea unor datini venetice, cari n'au nici o legătură cu străbunele nóstre tradițiuni?

* * *

Și e uimitóre extravaganța imitativă a mulțimii! Dovadă exemplul dat odinórá — pare 'mi-se — de dna Zinca Golésca, care a inaugurat pentru prima-óră în Bucuresci pomul Crăciunului ¹⁾, de un us obștesc la

¹⁾ Din *Vestitorul Românesc* aflăm că pomul Crăciunului s'a introdus la noi de dna Maria Bibescu, născută Văcărescu, în anul 1846.

stă în raport de amicitie și cu Pobjedonoszev, conducătorul partidei moșcovitelor cei mai mari dușmani ai germanilor. Se dice, că denumirea lui Muraviev, căruia chiar împăratul Wilhelm i-a dat de mai multe ori se înțelegă, că nu-l poate suferi, a făcut asupra curții din Berlin rea impresiune.

* * *
Liga, încredințată cu introducerea mai multor reforme în Turcia face cunoscut puterilor europene într-un manifest, că Sultanul și curtea otomană cu ocaziunea sărbătorii „ramazan” intenționează o nouă măcelărire de omeni. În manifest se pretinde alungarea de pe tron a actualului Sultan și înlocuirea lui prin Resid, lângă care vor alege un consiliu. O parte a consiliului proiectat se conste din mohamedani, er alta din creștini înăscuți și a treia parte din europeni.

* * *
Cu finea lui Februarie, după cum spun foile italiene, va fi trimis la curtea regelui Menelik, maiorul Nerazini, care numai de curând s'a reîntors în patrie din prinsorea abissiniană, ca să decidă marginile între posesiunea Italiei și între imperiul Negusului. Tot cu această ocaziune va duce regelui Menelik și suma de despăgubire, promisă pentru întreținerea prizonierilor italieni, și în fine vor încerca încheierea unui tractat comercial între Italia și Abisinia.

* * *
Ex-regele Milan de câte-va zile petrece la fiul său Alexandru. Soșirea lui în Sârbia a fost primită cu o însuflețire aprăpe generală. Milan încă și acum se bucură de simpatia poporului și cu deosebire în armată stă în mare stimă. Regele Alexandru în acțiunile sale ce conduce exclusiv de convingerile sale și cu toate că respectă părerea tatălui său, el se ține de parte de ori-ce influență. Mai de curând ex-regele a luat parte la sărbătorile arangiate întru amintirea eliberării orașului Niș în războiul cu Bulgaria. Tot în onoarea lui s'a arangiat și o vânătoare regală, după care Milan s'a reîntors însoțit de regele Alexandru și ministrul de război iarăși la curtea din Belgrad. La anul nou a primit vizitele diferiților consuli străini, er s'era a dat un prânz de gală, la care au luat parte toți reprezentanții puterilor străine, precum și toți dignitarii statului. Se dice, că Milan va mai petrece vre-o zece zile în capitala Sârbiei.

Reminiscențe din anul 1860.

(Urmare și fine.)

Éta așadară domnilor dela biografia d-lui Rațiu! — Asta a fost prima idee, primul apel, primul impuls, al pretorului Pușcariu din țera Oltului, la care s'a provocat Șaguna în adunarea din 21 Martiu 1861, și despre care Barițiu în istoria sa dice, că a fost urzitorul Asociațiunii.

Acest apel din 20 Martiu 1860 provacă limpede și lămurit la înființarea unei asociațiuni pentru literatură și cultura poporului român, ce are a se basa pe statute în sensul legilor, cu o contribuție regulată, cu adunarea membrilor în tot anul, odată la un loc, altă dată la alt loc etc., — după-cum s'a și întemplat!

Șaguna, a cărui ocupațiune pe timpul absolutismului până în v'era anului 1860, când a plecat la senatul înmulțit din Viena, cu predilecțiune era tipografia sa, căreia îi da el însuși de lucru; — era tipărirea de cărți, pe cari le corecta el însuși din literă în literă încât între altele corecturile celor 12 Minee cu mâna sa proprie și astăzi se mai păstrează în biblioteca sa ca un monument de rară diligență; — era cu deosebire „Telegraful român”, în care nu intra nici un articol fără să-l fi vădut său revădut el; — prin urmare el, — carele avé în prispă memoria, că cine i-a trimis apelul din 20 Martiu 1860 (și cele următoare) sub semnul Cumpenei, a fost în pozițiune de-a putea de cea mai credibilă mărturisire despre autorul lui. — Și astăzi mai trăiesc încă contemporani, cari pot adevărul acesta.

Acest apel a fost și în stare de-a electrisa de-odată inimile românilor din toate părțile, căroră pôte de mult, chiar și înainte de acest apel le-a umblat prin minte idea unei atari asociațiuni, fără de-a fi fost necesar ca să fie îndemnați, îmboldiți, împinși său câștigați unul câte unul de dl Dr. Rațiu dela Cluș până la Alba-Iulia și dela Sibiu până la Blaj. Dară până și pe țera Oltului, Brașov etc., ba chiar și la Pesta, de unde încă au sosit resunete la apelul din 20 Martie (veți și Marienescu la Pesta din 10 Maiu în Tel. Rom. Nr. 20—21) — nu dic nici biografii D-lui Rațiu, că acesta în renumita sa călătorie de propagandă atunci ar fi ajuns și pe acolo.

Cumcă apelul din 20 Martie a afiat echo și la Blăjeni încă mai înainte de a fi putut ajunge acolo D-l Dr. Rațiu spre a-i converti dela renitenție la supunere, ca dovadă reproducem aci din Nr. 15 al Tel.

Rom. 1860 următorul resunet de acolo:

Blaj, 11 Aprilie.

„In Nrul 12 al „Telegrafului român”, cetiiu cu multă plăcere corespondența dată din 20 Martie a. c. „din țara Oltului”, în privința reuiniunii, de care noi românii avem atâta lipsă. — Fiind însă că corespondențele din țera Oltului do-rește — după cum înțelegem din aceea corespondență — a înțeleg, decât ore și alții consimtenc asemenea pentru ideea unei reuiniuni, — așa aci ca la o cauză comună, ca la o idee, ce ne interesează pe toți, cari purtăm numele de român, vrând a-mi descoperi opininea n'am decât a aplauda și consimți din inimă și a dori realizarea acestei idei, căci cine n'a simțit și nu simte până astăzi trebuința unei asemenea reuiniuni pentru cunoscințele antice și literare, unde capacitățile noastre cele mai alese și mai deprinse — având ocaziune a-și comunica ideile și cunoscințele sale — prin acesta ar da o direcțiune mai salutarie și mai avantajoasă literaturii noastre; căci e preacunoscut și constatat acel adevăr, că fie-care națiune, care s'a interesat de prosperarea și înaintarea literaturii sale, numai prin atari asociațiuni a putut ajunge la scopul dorit în sfera literaturii.

„Tote națiunile culte au stimat, adoptat, și urmat acest principiu salutar, — și cum se nu-l urmăm și noi, românii?”

„Noi cari numai de vr'o câți-va ani ne poturăm smulge din cătuși, și cari ne putem desvolta astăzi liber într'un înțeles mai estins, aflându-ne totuși încă în multe privințe în statul unei pruncii, avem cu toții una și aceeași dorință sfântă, ca să întrebuițăm toate mijlocele ce ne stau în putință și sub dispozițiune, ca să contribuim cu puteri armonice la înflorirea literaturii noastre. — Având și noi atari reuiniuni, de cari face pomenire corespondența „Telegrafului român” din țera Oltului”, s'ar pute delătura multe pedeci, chiar și în privința limbii și a scrierei, s'ar mijloci și satori o uniformitate, și n'am orbeca și ne-am conduce fiște-care numai de principiile și convingerile individuale.

„Din atare asociațiuni s'ar stărui și nutri în bărbății nostri și un spirit de emulare, de activitate și încurajare, și autorii de produsele literare n'ar avé temă, că operele lor vor zăcea cu d'eci de ani neheluite și mâncate de pulvere. — S'ar nevoi fie-care — dic — în sfera obiectelor sale, cu care s'a ocupat în viață, să iasă la lumină cu niscari produse p'apăite și rumegate, și date la lumină nu-mai după ce au suferit cu rezultat bun proba acestei autorități literare. — Cu un cuvânt — literatura noastră ar avé astfel ocaziunea cea mai plăcută a înainta în produsele sale în diverse rămuri de știință.

„Unde avem noi (înțeleg în Transilvania) bătăr numai o istorie bună și sis-

tematică? Nu, n'avem. — S'a vorbit și s'a proiectat d'atâtea ori, că ar fi de lipsă o istorie a românilor, dar apoi eșita până acum? — Nu, ea a rămas numai o dorință piă, ca și mai multe alte dorințe ale noastre. — Apoi de o istorie bună bisericească — întemeiată pe pravila bisericești, n'ar fi o lipsă tot atât de importantă? Ne lipsește și acesta ca și multe altele.

„Dar apoi, care națiune cât de cât civilisată și cultă, negligează a-și cunoște faptele trecutului său? Căci care nu-și va studia trecutul său, cum va avea viitorul? Viitorul e cam de rënd consecvența trecutului. Și cum ne vom ști ap'era drepturile noastre, decât nu le cunoșcem? Decă nu vom pune un temei statornic, pe ce vom zidi? Au d'ora să așteptăm ca numai străinii să se intereseze de a le noastre? Ei să ne scrie fașele și istoria noastră? Decă timpurile trecute ne-au fost nefavorabile și vitrege, și decă părinții nostri — D-șeu să-i ierte! — n'au putut, său nu le-au dat mâna d'a se apuca de trebile și istoria națiunii lor, — și noi nepoții lor, cari mulțămîta cerului trăim în o epocă mai fericită, când stă deschisă fiște-căruia calea de a înainta, și a se perfecționa, și noi — dic — să mai stăm cu mâinile în sân, să ne pice mura în gură numai de sine? Ba nu, nici de cât Domnilor; să facem fiște-care în obiectul, ce și l'a luat de studiu al vieții. Să ne unim puterile și lumina minții. Să contribuim cu toate puterile la unul și același scop comun. Să luăm exemplul dela poporele din jurul nostru, și să ne crucăm nici jertfire, nici osteneală pentru un scop nobil. Căci nu-mai așa vom pute scăpa de judecata lumii moderne și de osinda posterității.

„Deci dară Domnilor! O reuiniune pentru cunoscințele diverselor ramuri de știință, nu pôte să fie, decât o dorință de frunte a tuturor, cari pricep și știu prețui foloșele ce provin pentru cultura unei națiunii din asemenea asociațiuni.

I. R.

Cine a fost acest corespondent din Blaj? — e lesne de constatat, pentru-că alt inteligent de acolo pe timpul acela la inițialele I. R. n'a existat, decât Ioan Russu, fost acolo profesor gimnasial (apoi archidiacon în Sibiu, candidat de Metropolit etc.), cu care ne mai întâlnim în Tel. rom. din 1860 (Nr. 64, 68, 76, etc.), unde-i aflăm numele și caracterul tipărit complet.

Să spună el, — că — slavă Domnului! — mai trăiesc încă.

Dar ori și cine a fost autorul acelei corespondențe, destul, că acesta constată pre deplin, precum că apelul din țera Oltului, dela 20 Martie 1860 a „câștigat” resunet și la Blăjeni, și aceștia n'au avut trebuință de un Theseu, carele să de-bezeze balaurul renitenției de acolo-

poporele Apusului și îndeosebi la cele de religie catolică. Astăzi acest obicei străin, introdus la unele familii, întinde a se generalisa, a se popularisa, a se înrădăcina adânc în moravurile noastre prin faptul introducerii lui în instituțiunile publice. Pomul Crăciunului, care la spitalul de copii, la școala Fröbeliană a primării etc., a făcut câteva momente bucuria copiilor, îi va face când vor fi mari, să nu-și mai amintescă despre St'ea și Vitfeemul strămoșesc și astfel aceste obiceiuri străvechi vor căde în curând în noianul uitării. Deja se pôte observa, că o mare parte din familiile bogate și-au uitat de datinele străbune, s'au înstrăinat cu totul de obiceiurile părinților, și — ceea-ce este mai trist — au luat pe ale străinilor. Și aceste obiceiuri introduse de câțiva ani în familii prin guvernantele străine ale copiilor, cari le infiltră adânc în inimile fragede ale generațiunii ce se ridică, au intrat într'atât în moravurile claselor noastre culte (?), încât s'au uitat cu desăvîșire st'ea și Vitfeemul tradițional. Netăgăduit, suntem de parte de timpul când, după mărturia regre-tatului Michail Cogălniceanu, fi boerilor celor mai înalți, îmbrăcați în haine de stofă aurită mergeau la curtea domnăscă și la casele boeresce cele mai însemnate, de reprezentau scenele

religioase. Aci este loc să repet adaugă istoricul nostru în articolul publicat în Revista pentru istorie, archeologie și filologie — că, încă cât este timpul, nu ne îngrijim să păstrăm ultimele rămășițe ale iroșilor, cari secolii întregi, cu păpușele, au fost teatrul nostru popular.

Să nu ni se obiecteze, că pomul Crăciunului face desfătarea copiilor, căci aceeași desfătare — dacă nu și mai mare — le-ar face St'ea și Vitfeemul cu cântecele și păpușile lor.

St'ea s'ar putea tot atât de bine încărca cu ornamente și cu daruri, ca și pomul, și pentru copii ar fi cu mult mai concretă ideea, că copilul Iisus — care se vede zugrăvit în ieslea peșterii din Vitfeem — le-a trimis darurile prin st'ea vestitoare nascerei Sale, de cât bradul, care n'are nici o legătură logică cu nașterea Mântuitorului; er repertoriul Vitfeemului s'ar putea întocmi astfel, ca să fie pentru copii ceea ce de pildă teatrul Guignol e pentru Francezi.

Noi am făcut această experiență cu o stea din cele primitive, cu cari copii umblă pe strade; clopoțelul stelei a vestit copiilor sosirea ei în casă; vădându-o au recunoscut îndată, că e o stea, ca acelea pe cari ei le-au vădut strălucind noptea pe ceriu; în ic'ona Nascerii, deși zugrăvită oribil, au regăsit fi-

gurile cunoscute ale ic'onelor din casă; din ic'ona reprezentând pe Adam și Eva au învățat pilda neascultării; ochiul lui Dumnezeu zugrăvit deasupra, i-au convins, că vede toate; etc. Cântecele de stea i-au încântat ca nisce povesti și au și învățat cântecul Stelei.

A doua zi i-am dus la un pom de Crăciun. N'au simțit decât orbirea ce o dă strălucirea luminărilor și sculpirea ornamentelor. Era un pom din cei mai bogați ornați și totă atențiunea lor s'a îndreptat asupra mormanului de jucării de pe masă.

Întreându-i după o zi, ce le-a plăcut mai mult, afară de jucării, bine înțeles: st'ea său pomul? Copiii au răspuns fără hesitare: St'ea, pentru c'au vădut acolo pe Domnul Christos și pe Maica Domnului, Ingerii, Sorele, Luna etc.

* * *

Dar dacă St'ea ar fi fost cu Vitfeem și păpușile i-ar fi desfătut cu repertoriul lor hazliu? De sigur că impresia ce ar fi simțit, ar fi fost neștersă, sciind cu toții cât sunt de gustate teatrele de marionete, nu numai de copii cei mici, dar și de câtră cei mari?

De aceea, convinsă de această experiență și spre a nu merita imputarea ilustrului reposat Mihail Cogălniceanu; apoi pentru-că repertoriul actual al Vitfeemului nu e tocmai

la nivelul inteligenței copiilor, România Musicală își propune să formeze un repertoriu care să servescă familiilor pentru desfătarea copiilor în sărbătorile Crăciunului, ne mai având astfel nevoie să recurgă la obiceiuri străine, cari ne fac să ne perdem, pe lângă toate celelalte, și caracterul național-religios. Într'adevăr, ce-ar gândi un străin, când în noptea de Crăciun ar vedé strălucind în toate casele câte un pom? De sigur ne ar lua drept un popor de altă religie, drept una din ramurile familiei catolice, împărțită în atâtea doctrine și secte, nevădând nici o deosebire între datinele poporelor de această religie și noi?

Deci sarcina ce ne luăm, fiind una din cele mai bune servicii ce se pot aduce naționalității noastre, facem apel la toți omenii de bine, și suntem convinși, că toți acei cari înțeleg patriotismul acestei idei, ne vor da tot concursul spre ajungerea scopului nostru, adunând și trimițându-ne colindele, cântecele de stea și jocurile de păpuși (subiecte, scene, dialoguri) în us în localitatea unde se găsesce fie care, cu ocazia sărbătorilor de Crăciun și de Anul Nou, și cari nu se află în colecțiunile tipărite până acum.

(„Rom. Mus.” 1897 Nr. 1.)

Că de ar fi fost așa ceva, apoi co-
respondentele I. R. dela 11 Aprilie
ar fi pomenit ceva de el, și ar fi
scris: da! da! primum și noi — cu
atât mai vîrtos, cu cât ideea asta
a fost adusă la noi deja de D-rul
Rațiu, când a sosit aici d'a ne con-
verti și a ne „câștiga“ și pe noi bla-
jenii cei pecătoși și renitenți!

Dar așa ceva corespondentul nu scrie! și — *quod non est in actis non est in mundo!*

Spre întregirea lucrului mai reproducem aci și corespondența din 1/13 Maiu, ce a mai urmat din partea Olteanului cu Cumpăna în Tel. rom. 1860 Nr. 19 pag. 73, și stă în nex causal cu corespondențele mai sus citate. — Acesta sună în următorul chip :

Din țera Oltului, 1/13 Maiu.

„Dle Redactor! În Nr. 12 al „Tele-
„grafului Român“ am fost promis, că mă
„voi mai întorce la tema unei reuniuni
„pentru literatura română și cultura poporului
„român. — Am promis dic, pentru-că am
„fost sigur, că ideea asta nu e numai o
„idee goală, ci o materie reală, compusă din
„atât de ardende părticele ale corpului
„nostru național, încât și cea mai mică
„africțiune putea produce exploziunea ce
„o vedurăm, că înflăcăără inimele noastre ale
„tuturor. Deci a mai perde vorbă despre
„necesitatea și utilitatea unei astfel de
„asociațiuni, ar fi de aici înainte foarte de
„prisos. Vorba multă, sărăcia omului —
„dice proverbul român, — așa dară la lucru,
„la trebă! Și ore s'ar mai afla vre-un ro-
„mân, carele să se îndoiască de rezultat?
„Au n'avem noi o lege de reuniuni, ce-și
„deschide brațele pentru toți cetățenii sta-
„tului de o potrivă? (veți patenta din 26
„Novembre 1852 în Bul. imper. 1852 Nr. 253
„și potrivit Nr. 264)? Au nu e tocmăi acuma
„epoca de asociațiuni? Ore n'am vătămă
„noi pre stăpânire când am presupune,
„că ea ne-ar opri de a ne asocia, îndată
„ce astă asociațiune n'are altă tendință,
„decât carea e prevădută tot mai în punc-
„tul a) al §-lui 5 din preatinsa lege? Apoi
„n'avem și noi între români Conți Mike,
„baroni Bedeus, Konradsheim, Schulleri,
„Biltz, Lange ș. a. cari să se pună în
„fruntea înființândeii noastre asociațiuni,
„după cum s'au pus aceia în fruntea ată-
„tor societăți transilvane: pentru Museul
„din Cluj, pentru cunoscința țării, pentru
„științele naturale în Sibiu s. c. l.? Au
„nu avem și noi atâta inteligență, ca să
„formăm o cunună, ceea-ce să facă onore
„națiunei? Au n'avem noi atâtea parole,
„ca să susținem o astfel de societate? Au
„n'avem și noi tipografii române, cari să
„eade o arhivă română despre toate opurile
„și uvragiurile aprobate de acea reuniune?

„Apoi materie? — O Dómnă, câtă!
„Deci — fraților, la trebă, la lucru! —
„Cum? Iată cum! — Cine începe un lucru
„cu socotă bună, l'a și isprăvit de jumă-
„tate — ăce iară proverbul român. Pro-
„grama e scrisă pe tablele inimilor noastre
„celor sincere, mai adăugăm atăta pruință
„câtă sinceritate și iată locomotivul e gata.
„Îndreptă-l pe șinele statorniciei și am
„ajuns la scopul unanim.

„Noi formăm o societate *transilvănească*, pe carea o putem numi d. e. *pentru literatură română și pentru cultura poporului român* s'au și numai pentru *cultura poporului român*, căci acest epitet absorbă și pe cel dintâiu. Nu numim societatea noastră numai a românilor, ci primim întrînsa pe ori-ce cetățean austriac (astăzi am dice austro-ungar) fără deosebire de naționalitate și confesiune. Scopul societății — adevărat literatura română și cultura poporului român — cu hotărîrea statutară, că limba conversațională a societății să fie cea română, de sine va trage consecința ca societatea să prevaleze a fi tot deuna română după cum d. e. cea pentru cunoștința țării precumpănesce a fi cea germană și a muzeului din Cluj cea maghiară, deși nu s'au numit de acelea. Aceste trei societăți principale cu deosebite caractere naționale, vor susține cum-păna națională a patriei, și va excita emulațiunea cea mai laudeveră, și totuși tustrele vor fi curat patriotice, și adevărat credincioase către guvern. — Noi scim

„bine, că eschiderile sunt neertate și ne-
„dennă de o societate. Noi cu deplină
„frățietate primim în societatea noastră băr-
„bați și de altă națiune, încredințați fiind, că
„din aceștia se vor afla mulți, cari ne vor
„deschide fontini de exploatare pentru
„scopul societății noastre, și ne vor plana
„drumul către simpatia și stima celor de
„altă națiune. Noi dela literatura română
„până la cultura poporului român vom
„avea o scară destul de înaltă pe care să
„ne acompaniem armonia lucrărilor noastre.
„A da societății noastre un epitet mai larg,
„mai pompos, ar fi o fudulie, iară a re-
„stringe denumirea prin adaugarea de spe-
„cialități, ne-ar strimtoari libera mișcare, și
„ne-ar împedeca de a da societății noastre
„și mai multe ramuri științifice, ar opăci
„pe membrii de a-și alege acele role, la
„cari ar avea mai multă aplecare și pre-
„gătire; — apoi ar face trebuința și de
„alte societăți, ce acum dintăiu numai ne-
„ar împărți puterile.

„Numai una nu o vom uita, adică
„de a eschide din sala societății trebi po-
„litice și religioase, căci amândouă ne-ar
„putea aduce în desbinări și în colisiune
„cu autoritățile respective; apoi de alt-
„mintreala știut este, că astfel de trebi sunt
„oprite prin însași legea de asociațiunii.

„Societatea noastră se va aduna în tot
„anul odată, la un loc hotărît încă din
„adunarea precedentă, — va avea un co-
„mitet permanent cu o direcţiune în frunte
„la un loc stabil, — un fond ce se va forma
„din o contribuire a unui minim anual
„dela membrii asociaţiunei cu o adminis-
„traţiune solidă, după hotărîrea specială
„a statutelor. Să nu fixăm însă — taxe
„prea mari, căci publicul nostru e încă
„serac, şi prin taxe mari numai am mic-
„şora numărul membrilor şi fontinile de
„venituri pentru fond. — Minimul anual
„n’ar trebui să treacă peste 5 fl., nice n’ar
„fi cu cale de a face diverse clase de taxe
„şi cu acestea diverse drepturi şi caste
„între membrii reuniunei. Să luăm de mo-
„del în loc de statutele museului din Cluj —
„mai bine pre acelea ale societăţii tran-
„silvane pentru cunoştiinţa patriei (Sieben-
„bürgischer Verein für die Vaterlands-
„kunde*).

„Acestea fraților după părerea mea
„ne-ar putea fi programă la toți. Să pe-
„țiționăm în înaltul guvern provincial spre
„a-ne îngădui de a-ne aduna mai mulți
„bărbați români de inteligență pe o și ho-
„tărită spre a compune elaboretele stabili,
„spre a le încredința unui comitet local
„de a le așterne la locurile cuvenite.

„*Fugit irreparabile tempus!* Deci să
„dăm inițiativa din toate părțile, și înainte
„cu ajutoriul lui D-șeu sub înalta devisă:
„*viribus unitis*“.

✚

Din acestea — așa dar se vede, că corespondentele Olteanu cu Cum-păna, carele a dat impulsul la aso-ciațiunea noastră încă la 20 Martie 1860, nu s'a oprit numai aci, ci după resunătul din Blaj îndată a și îndigitat mai pe larg calea, — mij-lócele, — forma și precauțiunile sub cari să se purcédă mai de parte. În sensul acesta apoi el a și pre-gătit proiectul, care în adunarea constituantă s'a și primit de basă la stabilirea statutelor asociațiunei. (Veđi actele pag. 21—24).

Dar s6 nu mergem mai departe, pentru6 dec6 e vorba peste tot de meritul infiin6arii asocia6iunii — apoi — cum 6ise Cipariu pe la anul 1881, to6i rom6nii inteligen6i sunt p6rta6i de acel merit. Noi nu neg6m nici meritul D-lui Dr. Ra6iu, carele a desvoltat 6i el destul zel pentru realizarea asocia6iunii, — ci combatem numai pe autorii biografiei lui, cari vor s6-i revindice prioritatea unei idei, carea p6te i-a trecut 6i lui prin cap, ca la mul6i al6ii — cum 6ice Baritiu — chiar 6i pe la anul 1842. — Întrebarea îns6 în cazul concret nu p6te fi alta, dec6t: *cine a manifestat*

*) „Despre toate acestea vom putea vorbi mai multe și hotărât numai după ce vom fi norocoși a căpăta licențe dela locurile înalte spre a ne aduna.“
Red.

ideea mai întâiu în scris prin jurnalele noastre, ca să servescă tuturor de impuls la urzirea asociațiunii pentru literatura poporului român?

La acesta cred, că am răspuns
destul, și am dovedit pre deplin!

Eră decă cu tôte acestea au-
torii biografiei au căutat pe primul
inventator în persóna D-lui Dr. Rațiu,
apoi ei au pățit ca școlarul acela,
carele în prezența principelui Schwar-
zenberg — întrebat fiind, că cine a
inventat praful de pușcă? auzind
șoptind pe la spate: Schw — Schwar
— Schwarz — răspunde: Schwar-
zenberg! atunci învățătorul în per-
plexitatea sa reflectă: Ne! Ne! Seine
Durchlaucht ist zwar ein sehr ge-
scheidter Herr, — aber das Schiess-
pulver hat er doch nicht erfunden.

Cu acestea de astă-dată încheiu
și dic : *Suum cuique.*

Un contemporan dela 1860.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 12 Ianuarie n. 1897.

Ședința acésta a fost ceva mai bine cercetată ca cea de ieri. Apoi a fost și mai de importanță, pentru obiectele ce s'au pus la ordinea zilei. Anume s'a început desbaterea asupra bugetului pe anul 1897 și se așteptase vorbiri fulminante din partea opoziției contra guvernului, ceea-ce însă nu s'a întâmplat. Ba, o parte din opoziție a mers până acolo, încât naționali și ugroniștii au declarat pasivitate la desbaterea anumitelor obiecte, ceea ce nu-i convine guvernului de loc, dar mai cu seamă nu-i convine motivarea acelei pasivități.

Etă decursul şedinţei :

După prezentarea rapórtelor întrate la
presidiu, se trece la ordinea zilei, la desba-
terea budgetului.

Referentul Hegedüs într-o vorbire mai lungă recomandă proiectul spre primire.

Primul vorbitoriu, Horánszky Nándor, declară, că dela anul 1867 încôce nici odată n'au fost stări mai nefericite ca cele de aci. Astăzi trăim în era jăfuirii materiale, a persecuțiilor politice, a stărilor afară de lege și a referințelor parlamentare putrede. O desbatere serioasă asupra budgetului între astfel de împrejurări nu mai are loc, de aceea declară în numele partidului seu, că nu-l primesce nici în general, nici în special.

Polonyi se pune pe același punct de vedere, ca și Horánszky, dar și-a motivat pasivitatea partidului ceva mai pe larg ca acesta. A produs mare furie conlusiunea la care a ajuns dicând, că guvernul pentru aceea și-a cumpărat cu mijloce atât de condamnabile o majoritate atât de uriașă, ca acesta în cestiunea cuotei să-i ajute a trăda națiunea. De aceea nici nu-și va perde vremea cu desbaterea asupra bugetului, ci de astădată se pune în pasivitate, ca să vadă, că ôre într'adevăr se va vinde Ungaria?

Cuvintele aceste au atins de tot neplăcut pe liberali, așa, că s'a și grăbit chiar și ministrul președinte a-i răspunde înmediat.

Înainte de a lua ministrul preşedinte
cuvântul, se ridică presidentul camerei Szi-
lagyi Dezső şi face atent pe vorbitoriu, că
nu-i permis a suspicioana pe nimeni cu astfel
de fapte, nici pe toţi în general, nici pe sin-
guratici în special, ci dacă totuşi are motive,
să păşască pe faţă cu casuri concrete.

Ministrul presedinte reflectăză lui Polonyi atât cu privire la cuotă cât și la alegeri. — Cu privire la cuotă, ȋdice, că va vedea camera la timpul său, că suspiciunile manifestate nu sunt ȋndreptatite; ȋr cu privire la alegeri ȋdice, că, da, s'au făcut abuzuri, și de o parte și de alta, dar acelea nu au fost de măsura în care le presenta opozițiunea. Mai declară lui Polonyi, că acesta incorect se provocă la vre o recunoscere a abuzurilor din partea sa în măsura prezentată de el și, că el ministru presedinte, le-ar fi aprobat ilegalitatea lor. Acesta s'a vȋȋut ȋndemnat a o declară, deȋrece Polonyi întrȋgă vorbirea sa și-a basat'o pe o astfel de recunoscere nefăcută.

Kossuth nu aprobă pasivitatea în care s'au pus cele două partide. El și partidul său vor desbăte budgetul, care prezintă multe date înexacte și deficit, dar nu-l vor primi nici în general, nici în special.

Arányi Miksa declară, că primeşte
budgetul, deórece dela 1867 încóce starea
materială a  terii s'a amelírat f rte mult (Da,
a jidanilor. Red.)

Buzáth Ferencz declară în numele partidului popular, că primește budgetul spre dezbateră specială, dar nu-l votează; nu vor înceta însă a lupta contra guvernului lui Banffy nici-odată, de orecce acesta e un guvern de terorism. Mai departe declară, că respinge aueuse, că partidul său ar sta în legătură cu naționalitățile.

Mai de importanță i-au fost declara-
rațiunile privitoare la instrucțiunea publică.
Acusă guvernul, că la înființarea școlilor nu
ia în considerare trebuințele poporului, ci
trebuințele partidului său. Înființează școle
acolo, unde confesiunile au școle destul de
corespunzătoare, dar le înființează, ca să pa-
ralizeze activitatea politică a conducătorilor
acelora.

Tot așa face guvernul și cu administrațiunea în comune prin notari. Face cercuri notariale din comune îndepărtate, așa, că notariul nu-și poate vedea de lucru la timpul preseris, ci totă vremea și-o consumă în călătorii. Apoi toate sarcinile, pe cari statul nu le poate suporta, le aruncă pe spatele comunelor.

Cu privire la politica bisericească a guvernului se exprimă, că aceea nu e liberală, ci e o simplă politică de oportunitate, pentru rămânerea partidului liberal la putere. Lupta pentru politica bisericească nu e terminată și înzadar o declară guvernul de atare, căci acea se va începe din nou și e speranță, că totuși va învinge creștinismul cu principiile sale în contra principiilor păgânismului, ce sunt aruncate la suprafață în starea această tulbură. Națiunile, cari aduc legi contrare religiunii, sunt pe calea peirei. Mereu se declară, că legile politice-bisericesci nu sunt vătămătoare pentru confesiuni. Atunci pentru ce se fac atente partidele la botez și căsătorie, că prin înșinuarea la matriculantul civil încă nu și-au făcut destul datorinței lor, ci îi îndemnă (dar nu le impune. Red.), ca să se prezente și la preot pentru binecuvântarea bisericeii? Apoi pe cei ce se fac fără confesiune îi îndatorază încă 5 ani la suportarea cheltuelilor pentru biserică. Legile acestea sunt legi numai de tranziție, deci revisiunea lor e pusă la cale tocmai din partea celor ce le-au adus.

Ședința se încheie.

Din România.

„Neues Wiener Tagblatt“ anunță că ministrul ungar de comerț, dl Darány, s'a întreținut mult timp cu dl conte Goluchowski în discuțiunile importului în Ungaria a rîmărilor din România.

Ministrul ungar a cerut d-nului Goluchowski ca să se oprească importul în Austria prin Ițcani al rimătorilor din România, întrucât cum a fost oprit și în Ungaria, de ore ce rimătorii din România fac o concurență mare pe piețele austriace negustorilor unguri de rimători.

*

Ministrul de interne a emis o ordina-
țiune, prin care dispune :

Pentru ocuparea funcţiunilor de director de prefecură s'au sub-prefect, legea organizării autorităţilor administrative interioare cere condiţiunea specială pentru candidat ca el să posedă diploma unei facultăţi de drept sau de ştiinţe de stat din ţeră s'au străinătate.

Legea dă preferență aceloră, cari po-
lângă diploma de mai sus, vor mai fi servit
cel puțin doi ani ca șef de birou în admi-
nistrația centrală a ministerului, ori ca sub-
prefect, s'au să fi ocupat în magistratură cel
puțin funcțiunea de judecător de ocol, ori 4
ani în administrația centrală său exterioară
în ori și care grad.

Ministerul fiind decis ca funcțiunile sus
dise de director de prefectură și de sub-pref-
fect, ce se află vacante s'eu vor deveni pe
viitor, precum și acelea de secretar de con-
siliu județan, s'eu nu le mai încredințeze de
cât celorla ce au titluri universitare și în or-
dinea de preferențe stabilită de lege, face
cunoscut tuturor aceloră, cari se află în con-
dițiile de abisibilitate arătate mai sus, și
vor dori să ocupe veri-una din aceste func-
țiuni, să se presinte la minister, cu diplo-
mele și servicii ce posedă, spre a fi înscrși
în tabloul de candidații din care prefecturile
vor avea să-și aleagă pe recomandații lor.

La 1 Ianuarie a. c. nu s'a făcut nici o înaintare în armată; probabil, că totuși se vor face în decursul acestei luni.

Noutăți.

Din cauza Săntei sârbători „Botezul Domnului“, Nrul proxim al fôiei nôt're va apărea numai Joi în 9 Ianuaru v. a. c. 1897.

Episcop romano-catolic al diecesei transilvanene a fost numit cum iure succesionis Conte Majláth Gusztáv. Deocamdată funcționează ca substitut episcopesc pe lângă bătrânul episcop Lónhardt Ferencz.

Inspectorul de școle al comitatului Tërnavi mici, Dr. Pintér Gábor a fost permutat în aceeași calitate în comitatul Sibiiului.

Contele Zichy Iózsef, fostul mareșal de curte al împăratului Maximilian din Mexico a decedat alaltăeri dimineță.

Ródele politice bisericesci. La așa numitul popor șocat se răspândește într'un chip uimitor ireligiozitatea. Patruzeci și trei indiviți de confesiunea rom. cath. din Dályok au anunțat la pretura din Mohács pășirea lor din legăturile bisericei rom. cath. adăugând, că nu trec la nici o altă confesiune, ci rămân fără religie.

Averea EMKE-i. După-cum ce-tim în foile magiare. averea EMKE-i, care de 40 ani se susține între magiarii ardeleni, la finea anului expirat a fost de 1, 239, 654, fl. 30 cr.

Cuota. „M. g.“ a primit din Viena scirea, că ambele guverne (austriac și magiar) s'au înțeles pe deplin asupra cuotei. Cuota pentru Ungaria e de 36% praecipiu adecă cu praecipiu 35.3%. Acésta e așa dar o urcare de 4⁹/₁₀ %.

Jidanii contra cărților de școlă. Un percunat din Pesta a adresat ministrului instrucțiunei publice o plânsore în contra directorului dela un gimnasiu de acolo, pe cuvânt, că în acel gimnasiu copiii fără deosebire de religie sunt siliți să învețe versuri de acelea, în cari obvine cuvântul Christos. Se plânge jidanul, că în cărțile de cetire sunt prea multe poezii și legende religioase. „E de lipsă să se cultive sentimentul religios, dar acesta e lucrul catechetului și nu a profesorului de limba magiară, și a constringe copiii de jidan, să învețe poeziile ce bâjbăie de Christos și apostoli, e cel puțin siluire față cu cel slab. Se pôte considera de testimoniu de paupertate pentru profesori, că nu sunt în stare să scrie o carte de cetire regu-

lată, corespundătoare spiritului timpului“. În fine ăice: „En voiesc să cresc din copiii mei buni patrioți și magiari, dar să rămână și jidani, și peste măsura mă jignesc, când aud, că învață poezii, în cari amintesc pe „Domnul Christos“. Mie nu mi-e domn Christos, și nici copiii mei“. Ministrul de culte a primit plânsorea și a trimis o corpului profesorului spre declarare. Corpul profesoral n'a intrat în meritul scrisorii ministeriale, ci a retrimis plânsorea, ca un lucru, ce jignesc religieuna creștină.

Catastrofa dela Reșița după constatările oficiale a avut șesșeci și nouă victime, dintre cari șesșeprețeci încă n'au putut fi scose din Ocna ce stă sub apă încă.

Un proces de presă s'a intentat ăia rului „Alkotmány“, sub cuvânt, că numita fôie prin primarticolul său „Terôrea răsboiului cultural“ ar fi comis agiația prevădută în §. 174 al codului penal. Articolul numit se ocupă cu condamnarea preotului Knezich, din care incident concludem, că sentența tablei regesci, aprobată de Curie, de fapt nu condamnă pe preotul amintit, ci dogma catolică, taina căsătoriei.

Bôla lui Lueger. Despre starea sanitară a renumitului conducător al antisemi-

tilor din Viena sosesc diferite sciri. După constatările medicilor Lueger suferă de un cathtar vehement de plămâni și stomach, care se manifestă prin contine ferbinteli, lipsă de apetit și somn, resuflă greu și o slăbiciune generală. Nu voesc să ăice nici un fel de medicină. După o versiune bolnavul nu e în pericol, dar până la completa reînșănătore va trece mult. Din un alt izvor sosesc astfel de sciri, după cari ăilele vice-primarului ar fi numerate și cel mult câteva ăile va mai duce-o.

O nouă aventură a principesei Chimay. Foile din Berlin aduc scirea, că principesa Chimay a fost angajată de directorul unui orfeu de acolo. Indată după terminarea cu divorț a procesului său, principesa va păși pe bină, primind pentru fiecare reprezentație 3000 franci. Rigó Iancsi va fi primit în musica orfelului.

Procesul divorțial al princesei se pertractează în Bruxella; cu acest privilegiu se așteaptă destăinuri sensaționale despre relațiile princesei cu mai mulți aristocrați renumiți. Se crede, că se va naște un nou scandal.

După cele mai nouă sciri principesa Chimay plăcă cu Rigó cu tot la Africa spre a scăpa de bârfelile lunei.

Nr. 605/896

[192] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a din Borgo-Prund, înființată în urma în-cuviințării Prea-Venerabilului Consistoriu d. d. 17 Septembrie 1896 Nr. 4681 bis., se escrie prin acésta concurs, cu termenul de 30 ăile dela prima publicare în fôie.

Venitele parohii satorite în ședința comitetului parochial d. d. 23 Iunie 1896 și a sinodului parochial din 30 Iunie 1896, — fac la an suma de 612 fl.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform legilor din vigôre, în termenul deschis, la oficiul protopresbiterial subsemnat.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Bistriței. În conțelegere cu comitetul parochial. Borgo-Bistrița, la 23 Octob're 1896.

Simion Monda,
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánja.

1004. sz. II. 1897.

[2] 1-1

Pályázati hirdetmény.

A Szebenivármegyénél üresedésbe jött évi 500 frt. fizetéssel és 100 frt. lakbérrel javadalmazott járasi irnoki állomásra, ezenel pályázatot nyitok és felhivom azokat, a kik ezen állomást elyvernî ohajtják, hogy az 1883 évi I. t. cz. 19 §-a szerinti minősítettséget igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat hozzám 1897 évi január hó 30-áig terjesszék be.

Nagy-Szeben, 1897 évi január hó 14 én.

Reissenberger,
alispán.

UZ. 20—1897.

Edict de licitațiune.

În 12/24 Februaru, 1897 se va ține la oficiul central al Universității săsesci în Sibiu, piața mare Nr. 15 dela 9 până la 12 ore a. m., și la cas de lipsă și dela 3 până la 6 ore după amăzi, o licitațiune publică pentru esarëndarea de pășunat a următorilor munți pe 3 ani — 1897 până inclusiv 1899 — eventual numai pe anul 1897 și anume:

Nr. curent	Situatiune nea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de excla mare		Încasare
			întreg		de pășunit		fl.	cr.	
			Jugere	stânjini pătrați	Jugere	stânjini pătrați			
1	Tâlmăciu	Cornu pleschi . .	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare .	}4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic .					459	—	
4		Conța mare . . .	}2673	850	2245	—	330	—	
5	Conța mică . . .	500					—		
6	Veștem	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	Orlat	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare . .	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare . .	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic . . .	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	Sinna	Grôpa de sus . .	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grôpa de jos . .	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus . .	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos . .	979	500	256	700	200	—	
20		Haneșu de sus .	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneșu de jos .	1190	100	324	1400	300	—	
22		Gôza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
23		Gôza de jos . .	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesc a lua arëndă trebe să depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune 10% din prețul de exclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituî aceluia ce nu a obținut arëndă, ér celor ce au obținut li se va socoti în prețul arëndei, dacă au depus cautiunea de arëndă conform contractului.

Condițiunile mai de aprôpe ale arëndei se pot vedé și înainte de ăiaua licitațiunei la oficiul central al universității săsesci în orele de cancelariă.

Sibiu, 7 Ianuaru, 1897.

[191] 2—3

Dela oficiul central al universității săsesci.

Redactor prov. Gavril Hango.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Sebeșana“, societate pe acții se învită prin acésta conform §-lui 18 al statutelor societății la a

IX-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Sas-Sebeș, la 21 Februaru a. c. n. la 2 ore p. m. în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunei.
2. Raportul despre încheierea compturilor și raportul comitetului de supraveghiare.
3. Satorirea bilanțului și hotărâri asupra distribuirei și solvirei câștigului curat.
4. Fixarea marcelor de prezență pe anul curent.
5. Eventuale propuneri făcute conform §-lui 28 lit. g) din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății voesc a participa la adunare în persoană seu prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventualele dovezi de plenipotență, cel mult până în 20 Februaru a. c. n. la cassa institutului în Sas-Sebeș.

Sas-Sebeș, în 11 Ianuaru 1897.

[1] 1—1

Direcțiunea institutului.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniou Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provădute cu adiuțări de fer bătut, construite spre le întôrce cu ușurință în ori ce parte, indată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

[11] 46—48

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Editura și tipariul tipografiei archidieceșane.